

# Giải pháp khắc phục hạn chế trong giảng dạy Tư tưởng Hồ Chí Minh ở các trường chính trị địa phương

Nguyễn Bích Ngọc\*

\*ThS. Trường Chính trị Đồng Tháp

Received: 26/02/2024; Accepted: 06/03/2024; Published: 15/03/2024

**Abstract:** Ho Chi Minh Thought is a comprehensive system of profound theoretical and revolutionary viewpoints of President Ho Chi Minh, taught at local political schools. In recent times, besides the achievements in training and fostering cadres, teaching Ho Chi Minh Thought at schools still has limitations that need to be overcome. Faced with the requirements of the revolution in the new situation, the work of training and fostering a team of officials with sufficient political qualities, awareness and revolutionary action skills serves the goal of building and preserving the revolution. Defending the country is an urgent task in the current period. Finding solutions to improve the quality of teaching the Ho Chi Minh Thought module at political schools is one of those important tasks. Some specific solutions that political schools need to focus on in the coming time include innovating teaching methods and methods, fostering and improving the professional capacity of lecturers, and improving teaching methods, testing and assessment.

**Keywords:** Ho Chi Minh Thought - theory - practice - quality improvement - political school - revolutionary ethics

## 1. Đặt vấn đề

Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại, người anh hùng giải phóng dân tộc, danh nhân văn hóa kiệt xuất của nhân loại, đã cống hiến cả đời mình cho dân tộc và Tổ quốc Việt Nam. Dù đã năm mươi năm trôi qua kể từ ngày Người đi xa nhưng tư tưởng của Người vẫn mãi là ánh sáng soi đường cho cách mạng nước ta, là di sản văn hóa vô giá của dân tộc, có ảnh hưởng đến mọi lĩnh vực đời sống xã hội, tạo nên một bản sắc rất riêng của thời đại cách mạng xã hội chủ nghĩa – thời đại Hồ Chí Minh. Học phần Tư tưởng Hồ Chí Minh được đưa vào giảng dạy ở các trường chính trị là góp phần đào tạo đội ngũ cán bộ có đủ phẩm chất chính trị, có trình độ nhận thức và kỹ năng hành động cách mạng theo tư tưởng của Người, nhằm phục vụ cho mục tiêu xây dựng và bảo vệ đất nước trong tình hình mới. Do tư tưởng Hồ Chí Minh là hệ thống các quan điểm toàn diện có tính lý luận và tính thực tiễn sâu sắc, nên vấn đề tìm giải pháp để nâng cao tính hiệu quả và chất lượng giảng dạy học phần này luôn là nỗi trăn trở của các trường chính trị địa phương, nhất là trong bối cảnh hội nhập với nhiều khó khăn, thách thức như hiện nay.

## 2. Nội dung nghiên cứu

### 2.1. GV cần bám sát thực tiễn trong quá trình giảng dạy

Trước hết, cần phải thừa nhận rằng tư tưởng Hồ Chí Minh không phải là những gì trừu tượng, siêu hình mà hoàn toàn hiện thực, gắn gũi với đời sống xã hội, có tính nhân văn, tính khoa học và tính thời đại. Tư tưởng Hồ Chí Minh mang tính thực tiễn sâu sắc và

các quan điểm được hình thành từ thực tiễn hoạt động cách mạng và đã được kiểm nghiệm thành công trong thực tiễn cách mạng Việt Nam suốt một thế kỷ qua. Tư tưởng của Người được hình thành trên nền tảng chủ nghĩa Mác-Lênin, truyền thống văn hóa Việt Nam, từ sự dấn thân, trải nghiệm của bản thân trong thực tiễn hoạt động và từ sự tư duy, vận dụng sáng tạo, phù hợp vào điều kiện cách mạng Việt Nam. Vì vậy, khi giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh, người GV không nên tập trung thuần túy vào lý thuyết, vào các khái niệm, mà phải đi sâu phân tích các giá trị thực tiễn của tư tưởng, vào logic hình thành tư tưởng và tính khoa học của nó. Cần định hướng cho người học nghiên cứu và rút ra các bài học thực tiễn đối với cách mạng Việt Nam và trong chính công việc cụ thể của mình.

Chặng hạn với tư tưởng độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội, cần hướng dẫn HV thảo luận nội dung độc lập dân tộc phải trên nguyên tắc nước Việt Nam phải là của người Việt Nam. Đây là tư tưởng xuyên suốt từ trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc cho đến công cuộc xây dựng và bảo vệ đất nước như hiện nay, đồng thời phải trên nguyên tắc đảm bảo hòa bình, tự do, hạnh phúc cho toàn dân. Nhấn mạnh rằng chính chủ nghĩa xã hội mới là nhân tố cơ bản, là nền tảng để chúng ta thực hiện được mục tiêu cao cả ấy, từ đó GV giúp HV nâng cao nhận thức về sự kiên định của nước ta với con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội mà Đảng và Bác Hồ đã chọn, hiểu rõ chủ trương đối ngoại độc lập, tự chủ của Việt Nam và sự trân quý, yêu chuộng hòa bình của dân tộc ta. Có hòa bình, có

tự do và hạnh phúc thì đất nước mới độc lập để tiếp tục xây dựng chủ nghĩa xã hội, và ngược lại, xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội sẽ giúp bảo vệ vững chắc nền độc lập dân tộc, đó là mối quan hệ có tính biện chứng. Việc đấu tranh bảo vệ chủ quyền biển đảo hiện nay bằng biện pháp hòa bình, tuân thủ luật pháp quốc tế, tránh đối đầu, tránh chiến tranh nhưng phải bảo vệ cho được chủ quyền chính là việc vận dụng khôn khéo tư tưởng đó của Đảng ta. Cần phân tích cho HV thấy được tính hiệu quả của con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội của Đảng ta từ trước tới nay để củng cố niềm tin chính trị đối với chế độ, từ đó ra sức cống hiến nhiều hơn nữa cho sự nghiệp cách mạng trong giai đoạn mới và cũng để giữ vững độc lập dân tộc. Kể từ khi thực hiện công cuộc “Đổi mới” 1986 qua Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ VI, đất nước ta đã chuyển mình vào giai đoạn mới và đặc biệt từ Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ VII (6/1991), Đảng ta đã thông qua Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội với những giải pháp có tính đột phá, tạo tiền đề cho việc hình thành nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế với những bước phát triển vượt bậc như ngày nay. Hiện nay, nước ta là một nước xã hội chủ nghĩa ít ỏi còn lại sau khi hệ thống xã hội chủ nghĩa ở Liên Xô sụp đổ, có tiền đề phát triển xán lạn và giữ vị thế rất cao trên trường quốc tế, được bạn bè khắp năm châu kính trọng. Nền kinh tế phát triển nhanh, an ninh chính trị ổn định, trật tự an toàn xã hội được giữ vững, đời sống nhân dân không ngừng được nâng cao, nhân dân trong và ngoài nước rất tin tưởng và ủng hộ mạnh mẽ sự lãnh đạo của Đảng. Người cán bộ cần phải thấm nhuần tư tưởng này, củng cố niềm tin vào con đường xã hội chủ nghĩa và nền độc lập dân tộc để cụ thể hóa thành hành động cách mạng cũng như góp phần tuyên truyền, giáo dục trong nhân dân. Đó là một trong những mục tiêu cần đạt của học phần giảng dạy tư tưởng Hồ Chí Minh trong công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị mà các trường chính trị phải thực hiện.

### **2.2. *Đổi mới phong cách đứng lớp***

Khi nhắc đến việc học lý luận chính trị - hành chính thì phần lớn HV liên tưởng đến các học phần “khô khan”, “khó tiếp thu”, kiến thức chỉ thuần túy là nội dung lý thuyết dài dòng, khó hiểu, khó nhớ. Do đó, để giúp HV xua đi tâm lý tiêu cực này, người GV phải thực hiện phong cách đứng lớp thân thiện, gần gũi, ân cần, tôn trọng HV, luôn tìm cách tạo bầu không khí sinh động trong lớp học, đặt lợi ích của người học lên trên hết, theo phong cách, tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh là gần dân, luôn quan tâm đến lợi ích của nhân dân. Nếu giảng viên có thái độ xa rời HV, luôn tạo khoảng cách với họ thì việc giảng dạy tư tưởng

Hồ Chí Minh sẽ khó mang lại hiệu quả cao, bởi lẽ học viên thiếu niềm tin ở người thầy vì chính bản thân người thầy “chưa thấm nhuần” những chuẩn mực phong cách, tư tưởng, đạo đức của Bác. Trong quá trình đứng lớp, người giảng viên cũng phải chú ý đến lời nói, cử chỉ, cách giao tiếp với học viên sao cho có tính sư phạm vì người thầy là “phương tiện trực quan sinh động” để giúp người học yêu thích môn học và lôi cuốn họ tập trung vào tiết dạy.

### **2.3. *Đổi mới phương pháp giảng dạy***

GV cần phải có sự đầu tư đổi mới phương pháp giảng dạy một cách triệt để theo hướng tích cực, đóng vai trò là người gợi mở, dẫn dắt học viên tiếp thu kiến thức, tư duy về tính khoa học và giá trị thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh đối với cách mạng Việt Nam cũng như các lĩnh vực đời sống xã hội. Phải luôn phát huy tính tích cực, chủ động của người học qua việc thường xuyên liên hệ với thực tiễn công tác tại địa phương, xem mình đã nhận thức như thế nào và vận dụng ra sao các giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh vào trong công tác. Chú ý tăng cường “mềm hóa” kiến thức bằng cách chắt lọc các kiến thức cốt lõi gắn liền với thực tiễn đang diễn ra, kết hợp với việc lồng ghép các ví dụ thực tiễn sinh động để truyền đạt và hướng dẫn HV tiếp cận kiến thức một cách chủ động. Đối với các nội dung nặng về tính lý luận thì nên tập trung ưu tiên vào mục tiêu giáo dục tư tưởng chính trị và thực tiễn chính trị hơn là chỉ cung cấp kiến thức lý thuyết mang tính hàn lâm đối với các HV ở cơ sở. Cần chú ý sử dụng thường xuyên phương pháp nêu vấn đề, thảo luận nhóm, khéo léo đặt vấn đề nhằm kích thích tư duy sáng tạo của HV, thường xuyên sử dụng các phương tiện trực quan, ứng dụng công nghệ thông tin để thiết kế giáo án điện tử kèm trình chiếu những video clip sống động có liên quan đến các hoạt động cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh.

### **2.4. *Cải tiến công tác kiểm tra đánh giá***

Cần không ngừng cải tiến công tác kiểm tra đánh giá theo hướng “mở” nhằm nâng cao ý thức tự giác, tích cực học tập và tư duy độc lập, sáng tạo của mỗi HV, bởi hiện nay còn khá nhiều cơ sở đào tạo thực hiện theo kiểu cũ (tức chỉ kiểm tra mức độ nhận biết của HV theo kiểu “thuộc lòng” kiến thức một cách giáo điều). Để đáp ứng chủ trương đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục đào tạo đáp ứng cho yêu cầu hội nhập, việc kiểm tra đánh giá phải nhắm vào mức độ thông hiểu, nhận thức và kỹ năng vận dụng kiến thức đã học vào việc giải quyết các vấn đề thực tiễn của các HV, bởi mục tiêu chính trị của công tác đào tạo cán bộ là sự chuyển hóa những kiến thức mang tính lý luận thành những kinh nghiệm thực tiễn chính trị. Cần nhớ rằng mục tiêu, cách thức kiểm tra đánh giá sẽ quyết

định phương pháp giảng dạy. Nếu việc kiểm tra đánh giá theo cách yêu cầu thí sinh tái hiện kiến thức theo lối thuộc lòng thì GV sẽ chỉ thực hiện phương pháp thuyết giảng một chiều, vì có như thế mới chuyển tải hết kiến thức có trong giáo trình, khi đó hiệu quả giảng dạy sẽ không cao bởi lớp học không có cơ hội nghiên cứu, thảo luận các vấn đề thực tiễn. Do đó, cần mạnh dạn bỏ hẳn hoặc hạn chế tối đa việc đánh giá mức độ nhận biết mà nên dành phần lớn tỉ trọng vào việc đánh giá mức độ thông hiểu và kỹ năng vận dụng của từng HV. Điều này sẽ giúp thầy và trò “thoái mái” đào sâu kiến thức thực tiễn, vận dụng tối đa giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh vào trong đời sống xã hội, như vậy mục tiêu đào tạo học phần này mới đạt kết quả mong muốn.

### 2.5. Nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ của GV

Muốn có trò giỏi thì người thầy phải có trình độ chuyên môn nghiệp vụ vững vàng và kinh nghiệm thực tiễn phong phú. Vì vậy, các trường chính trị phải luôn chú ý thực hiện mạnh mẽ việc chuẩn hóa trình độ của đội ngũ GV, xây dựng kế hoạch đưa đi đào tạo các trình độ thạc sĩ, tiến sĩ ở trong và ngoài nước; thường xuyên tổ chức các khóa tập huấn, đi nghiên cứu thực tiễn ở cơ sở hay học tập ở các đơn vị có chất lượng đào tạo tốt. Bên cạnh đó, bản thân người GV cũng phải có sự đầu tư nghiên cứu sâu về tính khoa học và giá trị thực tiễn của Tư tưởng Hồ Chí Minh trong suốt tiến trình lịch sử của Đảng Cộng sản Việt Nam, đặc biệt là tính đúng đắn, khoa học khi vận dụng tư tưởng của Người vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ngày nay. Nếu bản thân người thầy không nhận thức sâu sắc về các giá trị của Tư tưởng Hồ Chí Minh thì làm sao có thể truyền cho HV được cái “hồn”, cái tinh túy của Tư tưởng Hồ Chí Minh và tinh thần cách mạng, tính khoa học, tính nhân văn ẩn chứa sâu trong kho tư tưởng quý giá mà Người để lại cho dân tộc Việt Nam.

### 3. Kết luận

Công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị - hành chính ở các trường chính trị địa phương là nhiệm vụ rất quan trọng của công tác cán bộ, trong đó học phần tư tưởng Hồ Chí Minh góp phần trang bị cho đội ngũ cán bộ cơ sở lý luận và thực tiễn chính trị, về những quan điểm đầy tính cách mạng, tính nhân văn, khoa học và tính thời đại trong hệ tư tưởng Hồ Chí Minh. Trước sự biến đổi phức tạp, khó lường về tình hình kinh tế, chính trị thế giới trong những năm gần đây, Đảng ta luôn xác định tư tưởng Hồ Chí Minh vẫn mãi là ánh sáng soi đường cho mọi hành động cách mạng Việt Nam. Việc Bộ Chính trị ban hành Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15 tháng 5 năm

2016 về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh là sự khẳng định chắc chắn về giá trị của tư tưởng Hồ Chí Minh trong thời đại mới. Do tư tưởng của Người là sự tổng kết hệ thống các quan điểm cách mạng rất đồ sộ, vừa mang tính lý luận cao, lại vừa mang tính thực tiễn sâu sắc, vì vậy việc giảng dạy học phần này đòi hỏi người GV các trường chính trị phải không ngừng nghiên cứu chiều sâu các quan điểm của vị lãnh tụ thiên tài, vừa trang bị cho mình các kiến thức thực tiễn phong phú, tập trung thay đổi phương pháp giảng dạy tích cực. Các trường chính trị địa phương cần thường xuyên chăm lo công tác bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho đội ngũ GV, đổi mới triệt để hình thức kiểm tra đánh giá. Trong thời gian tới, cuộc đấu tranh trên mặt trận tư tưởng và bảo vệ chế độ sẽ còn cam go, ác liệt trước sự chống phá điên cuồng của các thế lực thù địch, việc tăng cường giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh là chủ trương đúng đắn của Đảng ta, nhằm xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức, xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược đủ năng lực, phẩm chất, ngang tầm nhiệm vụ; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ như tinh thần Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ XII đã đề ra.

### Tài liệu tham khảo

1. Ban Tuyên giáo Trung ương (2008), *Những mẫu chuyện về tâm gương đạo đức Hồ Chí Minh*, NXB Thông Tấn, Hà Nội.
2. Đại tướng Võ Nguyên Giáp (2016), *Tư tưởng Hồ Chí Minh và con đường cách mạng Việt Nam*, NXB Chính trị quốc gia sự thật, Hà Nội, Tr. 258.
3. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh (2017): *Những vấn đề cơ bản của Chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh*, NXB lý luận chính trị, Hà Nội.
4. Lê Hữu Nghĩa (2017), *Xây dựng Đảng về đạo đức trong giai đoạn hiện nay*, Tạp chí Cộng sản (số 897), Tr. 21.
5. Mai Văn Ninh (2017): *Một số kết quả sau một năm thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị về “Đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh”*, Tạp chí Cộng sản (số 126), Tr. 9.
6. Nguyễn Ngọc Quỳnh, Hoàng Mạnh Thắng, Vũ Thị Hương (2014), *45 năm thực hiện Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh*, NXB Chính trị quốc gia sự thật, Hà Nội.
- 7) Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng.